

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Αριθ. 2.

Σάββατον 17)29 δεκεμβρίου 1877.

Τιμή 3 χαρτόγρασα.

Κωνσταντινούπολις, 16)28 δεκεμβρίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Ἐχει δίκαιον τὸ γαλλικὸν λόγιον λέγον ὅτι αἱ ἡμέραι διαδέχονται ἀλλὰ δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλας. Τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα οὐδεὶς ἄλλος λόγος ὑπῆρχεν ἢ περὶ μεσολαβήσεως καὶ εἰρήνης. Τὴν ἐβδομάδα ταύτην περὶ οὐδενὸς ἄλλου γίνεται λόγος ἢ περὶ τῆς ματαιώσεως πασῶν τῶν περὶ μεσολαβήσεως καὶ εἰρήνης ἐλπίδων καὶ περὶ αὐξήσεως ὁσημέραι τῶν φόβων ἢ τῶν ἐλπίδων, ὡς ἕκαστος γνώμης ἔχει, περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ ὑπερστώτος πολέμου καὶ περὶ ἀνκμίζεως εἰς αὐτὸν ὑπὲρ τῆς Τουρκίας μιᾶς τοῦλάχιστον τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, τῆς Ἀγγλίας.

Ἐφορμὴν εἰς τὰ θρυλῆματα ταῦτα παρέσχον τὰ ἐπανελημμένα ὑπουργικὰ συμβούλια ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τὰ συντόμως λαμβανόμενα πρὸς τῆς δυνάμεως ταύτης στρατιωτικὰ μέτρα. Ἐπανελημμένα, ὡς τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα ἐγράφομεν, ὑπουργικὰ συμβούλια συνήλθον ἐν Λονδίῳ πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἐνεστώσης πολιτικῆς καταστάσεως καὶ τῶν μέτρων, ἅπερ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπιβάλλονται πρὸς περιφρούρησιν τῶν πολυχρότων αὐτῆς συμφερόντων. Ἀλλὰ καὶ ἕκτοτε μείζον ἔτι ὑπουργικὸν συνήλθεν ἐν Οὐίνδσωρ συμβούλιον τὸ παρελθὸν σάββατον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς βασιλίσσης, εἰς ὃ παρῆσαν ἕκτος τῶν ὑπουργῶν καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ ἰδιωτικοῦ συμβουλίου τῆς βασιλίσσης καὶ μεθ' ὃ ἠγγέλθη ἐπισήμως

πλέον ὅτι τὸ Κοινοβούλιον συγκαλεῖται τῆ 5)17 προσεχοῦς ἰανουαρίου, ἥτοι ἓνα περίπου μῆνα πρὸ τῆς ὀρισμένης πρὸς τοῦτο ἐποχῆς.

Τὰ ὑπουργικὰ ταῦτα συμβούλια, ἢ ἐπανελημμένα καὶ πῶς ἐπιδεικτικῆ ἀγγελία ὅτι σύντομα λαμβάνονται ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας στρατιωτικὰ μέτρα, ὅτι μεγάλη ἐπικρατεὶ δραστηριότης ἐν τῷ μεγάλῳ ὀπλοστασίῳ τῆς Ἀγγλίας Βουλήτις πολλὰς προῦκάλεσαν φήμας, τὰς μὲν ἀπιθανωτέρας τῶν δὲ τῷ καλῶς σκεπτομένῳ καὶ ἐπισταμένῳ μελετῶντι τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης.

Ἐνθεν μὲν διεδίδото καὶ ἐτηλεγραφεῖτο ἐν ταῦθα ἐκ Βιέννης, ἔνθα τὸ χαλκεῖον τοιούτων εἰδήσεων, διὰ τοῦ πρακτορείου Βορδεάνου ὅτι αἱ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας σχέσεις ὁσημέραι ἐπιτείνονται· ἔνθεν δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ πρακτορείου ἠγγέλλετο ὅτι ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ φόβῳ τῶν πανσλαυστῶν ἐπέτρεπε τὴν ἐλευθέραν τῆς Ἀγγλίας ἐνέργειαν ἐπιφυλασσόμενος μόνον ὅπως ἐπεμβῆ πρὸς παῦσιν τῆς ἐπιτάσεως τῶν μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας σχέσεων· ἔνθεν δὲ ὅτι ὁ Βίσμαρκ συγκαλεῖ ἐν Βερολίῳ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρέσβεις τῆς Γερμανίας ὅπως συνδιασκεφθῆ μετ' αὐτῶν· ἔνθεν τέλος διεθρυλεῖτο ὅτι ἡ Ἀγγλία μονοῦ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐκήρυξεν, ὅτι στόλοι αὐτῆς ἐτοιμάζονται εἰς Βαλτικὴν νῆ εἰσπλεύσωσιν, ὅτι τέλος ἄδεια ἐζητεῖτο ὅπως ὁ ἐν Βεσικίῳ ἀγγλικὸς στόλος εἰσπλεύσῃ διὰ τοῦ Βοσπόρου εἰς Εὐξείνιον, μεθ' ἧς ἀδείας συνεδυσάσθη καὶ ἡ μακρὰ συνέντευξις, ἣν τὴν τρίτην ἔλαθε μετὰ τοῦ μεγάλου

βεζίρου ἐν τῇ Ὑ. Πύλη ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Λαγκάρδος.

Τὸ καθ' ἡμᾶς, καὶ εἶπομεν καὶ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι τὰς φήμας ταύτας θεωροῦμεν ἐπινοήματα καινολόγων ἐν τοῖς λοισθίοις, aux abois, ὡς οἱ Γάλλοι λέγουσι, καὶ οὐδεμιᾶς ἀξίας προσοχῆς διὰ τοὺς μελετήσαντας τὴν πολιτικὴν στάσιν τῶν δυνάμεων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τελευταίας ἀνατολικῆς περιπλοκῆς. Εἰς τούτους οὐδὲν εἶναι ἄγνωστον ὅτι πλήρως ἐπικρατεῖ ὁμοφωνία μεταξὺ Γερμανίας καὶ Ῥωσσίας ὡς πρὸς τὰς ἐνδεχομένας περιπτώσεις τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, ὅτι εἰς τὴν ὁμοφωνίαν ταύτην εἰσῆλθεν ἐκούσα μὲν ἡ Ἰταλία, περὶ ἧς δ' ἄκουσα ἴσως ἡ Αὐστρία, ὅτι τέλος μετὰ τὴν συμφωνίαν ταύτην καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀδιαφορίας τῆς Γαλλίας εἰς πᾶν ὅ,τι ἐκτὸς αὐτῆς ἡ Ἀγγλία διατελεῖ ἐν παντελεῖ μονώσει. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι φαντασιοκόποι ἀνταποκρίται ἐκ Βιέννης, ὅπου ἡ φαντασία μέγα διαδραματίζει πρόσωπον, διαδίδουσι τὰς ἀπιθανωτάτας φήμας καὶ δὲν ἐδίστασαν ἐπ' ἐσχάτων ν' ἀναγγείλωσιν ἐπικειμένην τὴν πτώσιν τοῦ κόμητος Ἀνδράσου, καθ' οὗ ὠρίσθη δῆθεν ὁ Φραγκίσκος Ἰωσήφ, ὡς ὑποβαλόντος τὰ συμφέροντα τῆς Αὐστροουγγαρίας εἰς τὰς Ῥωσογερμανικὰς ἀξιώσεις· ἀλλὰ ταῦτα πόθων μὲν ἴσως εἰσὶν ἐκφράσεις, οὐδαμῶς ὅμως πρὸς τὰ πράγματα συνάδουσιν. Ἐὰν ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ ὑπάρχη τις ἀποκλίνων φύσει πρὸς τὴν Ῥωσογερμανικὴν συμμαχίαν, οὗτοί εἰσιν οἱ περὶ τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον Ἰωσήφ, οἵτινες ὑπὸ τὸν ἀρχιδούκα Ἀλβέρτον δὲν ἐλησμόνησαν ἐπιτὰς παραδόσεις τοῦ 1848· τούναντιον δὲ ὁ ἦτον ἀποκλίνων πρὸς τὴν τοιαύτην συμφωνίαν θὰ ἦτο βεβαίως ὁ οὐγγρος τὸ γένος καὶ προγεγραμμένος τοῦ 1848 κόμης Ἀνδράσου, ὅστις ποιεῖ ἀπλῶς σήμερον τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν περισφιγγόμενος μέχρι πνιγμοῦ ἐκ τεσσάρων μερῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, τῶν δορυφόρων αὐτῆς, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἡ Βοημία, ἡ Μοραβία, ἡ Δαλματία, ἡ Κροατία, ἡ γερμανικὴ Αὐστρία, αἱ ἰταλικαὶ ἀξιώσεις ἐπὶ

τῆς Τριδεντινῆς χώρας καὶ ἐπὶ τῆς Ἰστρίας δίδουσι τὸ μέτρον τῆς πολιτικῆς τῆς Αὐστροουγγαρίας, καὶ ἄνευ τῶν προτιμήσεων τοῦ νῦν ἀρχηγοῦ τοῦ ἀψοβουργικοῦ οἴκου Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ τοῦ ἐπισιμοτάτου τῶν ἐπιζώντων ἀπογόνων αὐτοῦ ἀρχιδουκὸς Ἀλβέρτου πρὸς τὰς πατρίδας τῶν σωτήρων τῆς συγχρόνου Αὐστρίας, τῶν Γέλασιτις, τῶν Ῥαδέτσκα, τῶν Τεγετώφ.

Ἐντεῦθεν ἡ τελευταία πολιτικὴ τοῦ κόμητος Ἀνδράσου, πολιτικὴ, τολμῶμεν εἰπεῖν, αὐτοσυντηρησίας διὰ τὸν ἀψοβουργικὸν οἶκον, πολιτικὴ, ἧς ἡ Αὐστρία δὲν δύναται ν' ἀνακύψῃ εἰμὴ ἢ διακινδυνεύουσα τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, ἢ ἄλλως ἐκ τῶν προτέρων ἐξηραλισμένη περὶ συμμαχίας δυνάμενης ν' ἀντισηκώσῃ τὰς συνηνωμένας δυνάμεις τῆς Ῥωσσίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας.

Ἀλλὰ τοιαύτης συμμαχίας δύναται νὰ πρωτοστατήσῃ σήμερον ἡ Ἀγγλία; Ἀμφεβάλλομεν πάντοτε, ἰδίᾳ ὅμως μετὰ τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπικράτησιν τῆς δημοκρατικῆς μερίδος. Ἴσως ἐν περιπτώσει ἐπικρατήσεως τῶν ὀρλεανιστῶν ἢ τῶν βοναπαρτιστῶν ἡ Ἀγγλία ἠδύνατο νὰ εὖρη ἀρωγὸν πρὸς σύμμαχον τὸ δυναστικὸν συμφέρον καὶ τοὺς κληρικούς πόθους. Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Γερμανίας καλῶς τοῦτο ἐγίνωσκον καὶ ἀνέμενον ἐναγωνίως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης ἐν Γαλλίᾳ διεξαχθείσης πάλης. Ἐὰν δὲ τις πιστεύσῃ εἰς ἀποκαλύψεις οὐχὶ πάντῃ ἀπιθάνους, ὁ πολυμήχανος ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, θέλων νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐπὶ δύο τοῦλάχιστον γενεᾶς τὸ ἔργον τῆς γερμανικῆς ἐνότητος ὅπερ εἰς πέρας ἤγαγε, κατήρξατο διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐπὶ ἐνδεχομέναις περιστάσεσι, τὸ Βέλγιον ἢ τὴν Αἴγυπτον προσφέρων ὅπως εἰς τὴν Γερμανίαν προκτῆσθαι τὴν Ὀλλανδίαν ἦτις, ὡς ὁ Περικλῆς ἀπεκάλει διὰ τὴν Ἀπτικὴν τὴν Αἴγιναν, ἡ λήμη ἐστὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ αἰωνία ἀπειλή, ἐν χερσὶν ἰσχυροῦ κράτους, κατὰ τῆς νησιωτικῆς αὐτῆς θέσεως. Οὕτω πάντοθεν ἐντεταμένον φαίνεται τὸ δίκτυον περὶ τὴν Ἀγ-

γλίαν παρὰ τοῦ πολυμηχάνου Βίσμαρκ, ὅστις κύριος νῦν τῶν τυχῶν τῆς Εὐρώπης οὐδαμῶς, νομίζομεν, ἔχει νὰ φοβηθῇ ἐκ τῶν πανσλαυστικῶν ἀξιώσεων, ἅς δι' ἐνὸς μόνου νεύματος δύναται νὰ καταρτίψῃ ἀρχηγὸς γινόμενος εὐρωπαϊκοῦ συνδέσμου, εἰς ὃν ταχέως θὰ προσήρχοντο ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἀγγλία.

Ταῦτα πάντα δὲν διέλαθον τὴν διάνοιαν τῶν ἰθυόντων τὰ τῆς Ἀγγλίας πολιτικῶν ἀνδρῶν, αἱ δὲ προπαρασκευαί αὐτῶν φρονοῦμεν ὅτι, καίτοι παρατολμώτερον εἰπεῖν, ἀποβλέπουσιν οὐχὶ εἰς ἐνδεχομένην ἀνάμιξιν τῆς Ἀγγλίας ἐν πάλῃ κατὰ τῆς Ῥωσσίας, ἀλλ' εἰς ἀμεσώτερον ἴσως κίνδυνον ἐν Ὀλλανδίᾳ, Βελγικῇ ἢ Αἰγύπτῳ, ἢ εἰς ἐξανάγκασιν τῆς τριπλῆς ἢ τετραπλῆς συμμαχίας ὅπως συμπεριλάβωσι καὶ αὐτὴν εἰς τὴν ὀριστικὴν διακανόνισιν τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων.

ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, καὶ περ περιέργως καὶ ἀπρόοπτος, δὲν φαίνεται ὅμως ἡμῖν πάντῃ ἀπίθανος ἢ ὑπὸ τοῦ Φάρου ἀγγελεῖσα τὴν ἐβδομάδα ταύτην σπουδαιοφανῆς εἰδήσεως, ὅτι ἐμπιστευτικαὶ ἀνακοινώσεις ἀνταλλάσσονται μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἑλλάδος, τοσοῦτον δὲ φιλικὸν ἐπ' ἐσχάτων προσεκτῆσαντο χαρακτηρισκῶς, ὥστε ἀνησυχουσι τὸ ἀνακτοβούλιον Πιτροπούλεως. Ἐὰν τοῦτο ἦναι ἀληθὲς, ὅπερ, ἐπαναλαμβάνομεν, οὐχὶ ἀπίθανον, δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐπιφυλάσσει ἐαυτῇ μέσῃ πρὸς ἀνάμιξιν εἰς τὴν ὀριστικὴν διακανόνισιν τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων. Ἡ Ἑλλάς, τὸ μόνον ἐκτὸς τοῦ τουρκικοῦ ἀνεξάρτητον ἐν Ἀνατολῇ κράτος, οὐδαμῶς ἐνδιαφέρεται ὅπως κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν κρίσιν τύχῃ, ὡς τὰ ὑποτελῆ κράτη, προνομίων τινῶν ἢ τῆς ἀνεξαρτησίας ἢ ἔστω καὶ χωρικῆς τιμῆς ἐπεκτάσεως. Ἡ πολιτικὴ αὐτῆς εἶναι διαγεγραμμένη ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ τῶν παραδόσεων αὐτῆς καὶ τῶν χρεῶν, ἅπερ ἔχει πρὸς τὰς ὁμαίμονας χώρας τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἐπιβάλλει αὐτῇ τὸ ἡσυχεῖν μὲν ἐφ' ὅσον δὲν διατρέχει κίνδυνον τὸ καθεστῶς τῆς Ἀνατολῆς νὰ δημευθῇ ὑπὸ τοῦ πανσλαυστικοῦ, ἀλλὰ

καὶ σύντονον παρασκευὴν ἀπέναντι τοῦ ἐνδεχομένου τούτου κινδύνου, καθ' ὃν τὰ συμφέροντα αὐτῆς συνδυάζονται πρὸς τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα τῶν κρατῶν τῆς Μεσογείου, καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἀγγλίας, ἀπαιτοῦντα ὅπως ὑπάρχη ἐν Ἀνατολῇ ἰσχυρὸς φραγμὸς κατὰ τοῦ σλαυϊσμοῦ δυνάμενος νὰ κλείσῃ εἰς τὴν ἐπιδρομὴν αὐτοῦ τὴν εἰς τὰ πεδία τῆς νοτίου Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον εἰσβολὴν. Τοῦτο τοσοῦτον ἐστὶ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅσον καὶ ἡ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐνίσχυσις μεγάλου μουσουλμανικοῦ κράτους ἐν τῇ πρὸς τὴν Εὐρώπην ἀσιατικῇ χώρᾳ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῶν τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τῶν ὅσα ἐξ Εὐρώπης ἠγγέλθησαν. Ἐνταῦθα δὲ, μεθ' ὅλα τὰ θρυλήματα, φαίνεται ἐνίσχυθῆναι τὸ φρόνημα, μετὰ τὸ ναυάγιον τῶν περὶ μεσολαβήσεως ἐλπίδων τῆς μέχρις ἐσχάτων ἀντιστάσεως μᾶλλον ἢ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ὄρων τῆς Ῥωσσίας, ὄρων συνεπαγομένων, ὡς καὶ προλαβόντως εἶπομεν, τὴν τοῦ κράτους αὐτοχειρίαν. Ἐπὶ τούτῳ σύντονα λαμβάνονται μέτρα πρὸς καταρτισμὸν ἰσχυρᾶς ἐν Θράκῃ ἀμύνης, ἴσως δὲ δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς τοῦτο ὁ ὀριστικὸς διορισμὸς ὡς ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν τοῦ Ρεούφ πασσᾶ, ὅστις τῶς κατεῖχε τοποτηρητικῶς τὴν θέσιν ταύτην, καὶ ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ οἴκου τῶν ἀνακτόρων Σαῖτ πασσᾶ ὡς ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν, διαδεχομένου τὸν Ρεούφ πασσᾶν. Ἴσως δὲ καὶ συνδέεται ἡ ἐνότης τῆς εβδομάδος ταύτης ἀφιξίς ἐνταῦθα τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ πυροβολικοῦ Μαχμούτ πασσᾶ, μεταβάντος πρὸ τινῶν ἡμερῶν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ὀχυρωμάτων καὶ τῶν ἀμυντικῶν σημείων τῆς Θράκης.

Περὶ στρατιωτικῶν μέτρων προκειμένου, μικρὸν ὀφείλομεν νὰ ποιησώμεθα λόγον περὶ τῆς εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐπιχωρίου στρατοῦ κατατάξεως τῶν μὴ Μουσουλμάνων τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνερῆν ἐντὸς τῆς εβδομάδος ζωηρότερον παρὰ ποτε. Ἀ-

φορμήν εἰς τοῦτο παρέσχεν ἢ ἐπ' ἐκκλησίαις ἀνάγνωσις τὴν κυριακὴν πατριρχικῆς ἐγκυκλίου ἐρμηνευούσης μὲν τὸ πνεῦμα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, καθ' ὃ καθήκον τοῦ ἐπιχωρίου στρατοῦ ἐστὶν ἡ φύλαξις τῆς οἰκίας καὶ τῆς ἐστίας καὶ οὐχὶ ἢ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν μετάβαισις, ἀλλὰ μηδὲν ἐπεξηγοῦσης καὶ διασαφηνιζούσης ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μέτρου. Λίαν τοῦτο δυσηρέστησε τοὺς ὀρθοδόξους οὐχὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ μέτρου ἦν παραδέχονται, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀνωτάτης πνευματικῆς αὐτῶν ἀρχῆς, ἣτις δὲν ἐφρόντισε νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτοῖς τὴν πλήρη πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους ἰσότητα ἐν τῷ καθήκοντι τούτῳ, οὐδὲ νὰ ἐπιδείξῃ τὴν δέουσαν μέριμναν περὶ τῆς μὴ ἐκπτώσεως τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν πεποιθήσεων. Ἄλλ' ἐλπίζομεν ὅτι ἡ κυβέρνησις, ἣτις συνέστησεν εἰδικὴν ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν κανονισμοῦ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μέτρου θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκδηλωθείσας νομίμους εὐχὰς τῶν Χριστιανῶν. Τοῦτο τοῦλάχιστον θέλει ἐνισχύσει καὶ τὸν ἤδη μὴ ἀποφανθέντα πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων, ὡς καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, ὅπως ἀποβάλῃ τὰς ἀμφιβολίας, ὧν ἕνεκα δὲν ἐξήνεγκεν ὀριστικὴν ἀπόφασιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μέτρου, ὡς ῥητῶς λέγεται ἐν διατάγματι τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου, δι' οὗ ἐπαύθη τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἡ ἀρμενικὴ ἡμέρα Νορτάρ.

Ἐκτὸς τοῦ ζητήματος τούτου λίαν ἀπησχόλησε καὶ ἀνησύχησε τὴν ἐβδομάδα ταύτην τὸν τε λαὸν καὶ τὴν κυβέρνησιν ἡ μεγάλη ὑποτίμησις τοῦ χαρτονομίσματος, ὅπερ κατήντησε πρὸς γρ. 260 τὴν τουρκικὴν λίραν. Ὅπως λάβωσι τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἀναστολὴν τῆς ὑποτιμήσεως ταύτης συμβούλιον ἐποίησαν τῇ δευτέρᾳ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν οικονομικῶν ὁ ὑπουργὸς τοῦ τμήματος τούτου Γαλλὴ πασσαῆς, ὁ τῶν ἐμμέσων φόρων Κιανὴ πασσαῆς καὶ ὁ τῶν δημοσίων ἔργων Ὁχαννὲς ἐφέντης Τσαμίτς, οἵτινες καὶ μεταπέμψαντο καὶ συνέστησαν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ. κ. Στεφάνοβικ, Ζαρίφη, Δεβὴ ἐκ τῶν διευ-

θυντῶν τῆς Ὄθωμανικῆς τραπεζῆς, Φὸν Χάας ὑποδιευθυντοῦ καὶ Μερσὲ διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα ὑποκαταστήματος τῆς Λουγδουρικῆς Πιστώσεως (Crédit Lyonnais), ὅπως συνδιασκεφθῶσι καὶ λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ. Καὶ λέγεται μὲν ὅτι σπουδαῖα ἐλήφθησαν μέτρα, περὶ ὧν ἐπέχομεν εἰσεῖτι νὰ ὁμιλήσωμεν· τὸ δὲ βέβαιον ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν τὸ χαρτονομίσμα ὑπερετιμήθη ἐπαισθητῶς.

Τὰ κρητικὰ δὲν ἔλαβον εἰσεῖτι ὀριστικὴν λύσιν. Φαίνεται ὅτι ἐπικρατοῦσι ταραχαὶ τινες εἰσεῖτι, ὧν ἡ κατάπυξις ἐλπίζεται ἐκ τῆς ἐκεῖ ἀριζεύσεως τῶν ἐκτάκτων ἀπεσταλμένων τῆς Πύλης κ. κ. Ἀδοσίδου καὶ Σαλῆμ ἐφένδη καὶ ἐκ τῆς ἰκανοποιήσεως τῶν νομίμων εὐχῶν τῶν Κρητῶν. Ἐν τούτοις ἡ μετάβασις τῶν ἀπεσταλμένων τούτων ἐβράδυνεν ἐμποδισθέντων ἐν Δαρδανελίοις ἕνεκα τρικυμίας.

Υ. Γ. Εἶχομεν γράψει τὰ ἀνωτέρω ὅτε ἐλήφθησαν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν δύο σπουδαιότατα τηλεγραφήματα, τὸ μὲν ἐκ Βερολίνου τῆς 14]26, τὸ δὲ ἐκ Λονδίνου τῆς 15]27. Καὶ τοῦτο μὲν ἀναγγέλλει νέαν ἐν Λονδίῳ συνεδρίασιν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου γενομένην τῇ προχθὴς πέμπτῃ, ἀφοῦ τὴν προτερῆα ὁ πρωθυπουργὸς λόρδος Βήκονσφηνλδ μακροῦς ἔτυχεν ἐν Οὐίνδσφρ ἀκροάσεως παρὰ τῆς ἀνάσσης Βικτωρίας. Τὸ δ' ἐκ Βερολίνου ἀναγγέλλει ὅτι ἄμα γνωσθεῖσης τῆς ἐσπευσμένης τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου συγκαλέσεως ἡ Ρωσσία διέταξε τὸν ἐξοπλισμὸν πάντων τῶν θωρηκτῶν αὐτῆς πλοίων καὶ τὴν ἐναρξιν ἐργασιῶν πρὸς ἄμυναν τῶν παραλίων.

Ἐκ πρώτης ὄψεως κρίνων τις τὰ δύο τηλεγραφήματα θεωρεῖ ἴσως ἀναπόδραστον τὸν πόλεμον. Τὸ καθ' ἡμᾶς, πολλὰκις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνεσώσεως κρίσεως ἐμάχομεν ν' ἀναπολώμεν τὸ τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ.

Νῆφε καὶ μέμνητ' ἀπίστειν ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν. Μὴ ἄρα γε παριστάμεθα εἰς δευτέραν ἐκδοσιν τῶν μεταξὺ λόρδου Βήκονσφηνλδ ἐν Γκυιλδχάλλ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου ἐν Μόσχᾳ

κατὰ νοέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους; Κλίνομεν μᾶλλον νὰ πιστεύσωμεν εἰς τοῦτο ὁρμώμενοι ἐκ τῶν σκέψεων ἃς ἀνωτέρω ἀνεπτύξαμεν.

Ἐν τούτοις δεόν νὰ μνημονεύσωμεν τελευταίου τινὸς τηλεγραφήματος ἐκ Λονδίνου τοῦ πρακτορείου Βορδεάνου, ὅπερ, καίπερ καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου πρακτορείου βεβαιωθὲν, λίαν ὁμως σπουδαιοφανές ἐστὶν ὅπως μὴ ἐν σιγῇ παρελθῶμεν αὐτό. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, λέγει, ἐζήτησε παρὰ τῆς Ῥωσσίας νὰ τῇ γνωστοποιηθῶσιν οἱ ὅροι ὑπ' οὗς θὰ συναίνεση νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην, ἐκ δὲ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ πρίγκηπος Γορτσάκωφ ἐξήρτηται ἡ μέλλουσα στάσις τῆς Ἀγγλίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ προβλέπεται ὅτι οἱ Ῥωστικοὶ ὅροι θὰ ἦναι τοιοῦτοι ὥστε νὰ ἐμποδίσωσι τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Οὕτως ἔχει τὸ τηλεγράφημα, ὅπερ φρονούμεν ὅτι χρῆζει ἐπικυρώσεως.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Στεῖρα φαίνεται ἡ παρελθούσα ἐβδομάς εἰς στρατιωτικὰ γεγονότα, ὅσον τοῦλάχιστον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐνταῦθα δημοσιευθειῶν ἐπισήμων εἰδήσεων. Δριμύς ἀφ' ἐνὸς ἐνέσκηψεν ἐν Βουλγαρίᾳ ὁ χειμὼν, ὡς ἐκ Βογὸτ τῇ 12]24 ἀγγέλλεται, καὶ ἄσφατοι μὲν αἱ ὕδοι ἀπέβησαν, παρασύρει δ' ἀπὸ τοῦδε τεμάχια πάγων ὁ Δούναβις, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἦτε ἐπιδρομὴ καὶ ἡ ἄμυνα ἀσχολοῦνται εἰς τὰς ἀναγκαστικὰς παρασκευὰς διὰ τὴν τελευταίαν φάσιν τοῦ δράματος τοῦ ἐνεστώτος πολέμου. Καὶ οἱ μὲν Ῥῶσοι τὰς ἀξίεις ἐνισχύουσι τῶν εἰς τὴν Θράκην εἰσελασόντων στρατευμάτων καὶ φροντίζουσι περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ταχίας ἀποστολῆς τῶν τροφίμων, καὶ τῶν πολεμοφοδίων αὐτῶν, οἱ δὲ Τούρκοι παρασκευάζουσι καὶ τελειοποιοῦσιν ὁσήμεραι τὴν ἐν Θράκῃ ἄμυναν αὐτῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἀρκούντως ἡ ἐπικρατούσα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἐργασίας σχετικὴ ἀπραξία. Οὐδόλωσ δὲ φαίνονται πιθανὰί αἱ εἰκασίαι τινῶν ὅτι οἱ Ῥῶσοι ἕνεκα τῆς δυσχερείας τῶν διὰ τοῦ Δουνάβεως συγκοινωνιῶν καὶ τῆς ἐπισιτίσεως

τῶν στρατευμάτων αὐτῶν ἐν χώρῃ ἐξήντημένη σκοποῦσιν ἀφέντες φρουρὰν ἐξ 100,000 ἀνδρῶν ἐν ταῖς ὠχυρωμέναις αὐτῶν θέσεσι καὶ διαβιβάζοντες τὸν λοιπὸν αὐτῶν στρατὸν ἐκεῖθεν τοῦ Δουνάβεως ν' ἀναμείνωσι τὸ ἔαρ πρὸς διάβασιν τοῦ Αἴμου. Τὸ τοιοῦτον ἦιστα φαίνεται πιθανὸν οὐ μόνον ἕνεκα στρατιωτικῶν, ἀλλὰ καὶ πολιτικῶν λόγων, τῆς Ρωσσίας τὰ μέγιστα ἐνδιαφερομένης εἰς τὴν ταχίαν ἀποπεράτωσιν τοῦ πολέμου. Ἄλλως δὲ ἠγγέλθη ἤδη ἡ ἐνίσχυσις τοῦ σώματος τοῦ στρατηγοῦ Γούρκου, ὅπερ φαίνεται κυρίως ἐνεργῆσον ἐν Θράκῃ, διὰ 40,000 νέων μαχητῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ τῆς Πιλιένιας ἀποσπασθέντων.

Τὸ σῶμα τοῦτο κατέχον τὸ Ὄργανιέ, τὸ Πράβετς, τὸ Ἐτροπόλ, τὸ Γρεὸτ, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀντιμετωπίζει τὰς ἐν Καμπρλί δυνάμεις τῶν Τούρκων, ἀφ' ἐτέρου δὲ ποιεῖται προελάσεις πρὸς τὸ Ἰσλάδι ἢ Σλατίτσαν καὶ πέραν αὐτῆς πρὸς τὰς πεδιάδας τῆς Θράκης. Οὕτως ἠγγέλθη ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος ταύτης ὅτι ἐν αὐτοῦ ἀπόσπασμα κατέλαβε τὴν Κλειτουραν. Τὸ κοινὸν τοῦτο καίται ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Τατάρ Παζαρτζίκ, δίωρον περίπου πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀβρὰτ Ἀλάν, μιᾶς τῶν ἐστιῶν τῆς τελευταίας βουλγαρικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ προέλασις ἄρα αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προοικονιζομένη προσεχῆ κατὰ τῆς Θράκης ἐνέργειαν τοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γούρκον Ῥωστικοῦ στρατοῦ.

Ἐνέργεια οὐχ ἦττον σπουδαία φαίνεται σκοπούμενη προσεχῶς ὑπὸ τῶν Ῥώσων κατὰ τοῦ ἀνατολικοῦ τετραπλεύρου. Τηλεγράφημα τῆς 13/25 ἐκ Βουκουρεστίου ἀγγέλλει ὅτι ὁ ἄρχι τοῦδε ἀρχιστρατήγου τοῦ ἀνατολικοῦ στρατοῦ μέγας δούξ διάδοχος πρόκειται ν' ἀπέλθῃ εἰς Πετρούπολιν, διαδέχεται δ' αὐτὸν εἰς τὴν στρατηγίαν τοῦ στρατοῦ τούτου ὁ παρθητὴς τῆς Πιλιένιας στρατηγὸς Γοτλίβεν. Ἡ ἐνέργεια τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἔσται, κατὰ πάντα πιθανότητα, ἡ ἐκπόρθησις τῶν φρουρῶν, εἰς ἣν ἔχει εἰδικότητα, καθόσον οἱ Τούρκοι φαίνονται ἀποσύροντες τὸν ἐν ἐκστρατείᾳ στρατὸν τοῦ ἀνα-

τολικού τετραπλεύρου και έκκενούντες θέσεις, ἄς τέως εἶχον καταλάβει διὰ θυσιῶν. Οὕτως ἐγκατελείφθησαν αἱ θέσεις τῆς Ἑλένας και τοῦ Μαριάν και τὰ ὀθωμανικά στρατεύματα ἀπεσύρθησαν 20 χιλιάμετρα ὀπίσω ἐν Σταραργέκκ. Οἱ Ῥῶσοι κατέλαβον τὰς ἐκκενωθείσας ταύτας θέσεις, προελαύνουσι δὲ κατὰ μῆκος τοῦ ἀνατολικοῦ τετραπλεύρου, ὅπου κατέλαβον τὰς παρὰ τὸ Σαρή Νουσουχλάρ και παρὰ τὸ Σολενίκ θέσεις Ὀπάκκν, Πολομάρκκν και Γάγοβον.

Ὁ βομβαρδισμὸς τοῦ Ῥουστουκίου και τοῦ ἀνευ σπουδαίου ἀποτελέσματος ἐξηκολούθησε και κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην. Φήμη δὲ διεδόθη ὅτι και ἡ Βάρνα, ἐνεκα προελάσεως τοῦ στρατοῦ τοῦ Ζίμμερμκν, ἐγκατελείφθη και ἐπυρπολήθη, ἀλλ' ἡ φήμη αὕτη ἀπεδείχθη ψευδής, προελθούσα ἐξ ἀρχῆς πυρκαϊᾶς ἐκραγείσης ἐν τῇ ἐλληνικῇ σχολῇ Βάρνης, ἣτις εἶχε μεταβληθῆ εἰς νοσοκομεῖον, και ἀποθεοθείσης μετὰ μικρὰν ζημίαν.

Οἱ τῆς Πλέβνας αἰχμάλωτοι ἀπάγονται εἰς Ῥωσσίαν. Τὸ ἐσπέρας τῆς 12/24 ἀφίκετο εἰς Βουκουρέστιον ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς Πλέβνας Ὀσμάν πασσᾶς, τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἀπῆλθεν εἰς Ῥωσσίαν, ὅπου τόπος διαμονῆς αὐτῷ ὠρίσθη, ὡς τελευταῖον τηλεγράφημα ἀναγγέλει, ἡ Μόσχα.

Αἱ τῶν Σέρβων προελάσεις ἐξακολουθοῦσιν ἐκ διαφόρων σημείων πρὸς τὴν Βουλγαρίαν και τὴν Παλαιὰν Σερβίαν. Καὶ πρὸς μὲν τὴν Βιδύννην κατέλαβον ἤδη τὴν παρὰ τὴν πόλιν ταύτην Ἀδλιέ, πρὸς δὲ τὴν Πιρότ ἐπιτίθενται ἤδη κατὰ τε τοῖς Παλάγκκς και κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, στήσαντες κανονιστοῦχας κατὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νουσσᾶκκ, πρὸς δὲ τὴν Νύσαν ἐγείρουσι προμαχῶνας πρὸς κανονιστολισμὸν τοῦ φρουρίου, ὅστις ἤδη ἤρξατο, και ἐκ Κουρσουμλοῦ προελάσαντες διέβησαν ὀπισθεν τῆς πόλεως ταύτης τὸν Μορχάυν παρὰ τὴν Τσετίανν και διέκοψαν τὴν μεταξὺ ταύτης και τοῦ Λέσκοβτς ὁδόν, πρὸς δὲ τὸ Νόβι Παζάρ προελαύνουσι διὰ τοῦ βουνοῦ Ῥογοσνίτςκς εἰς Μιτροβίτσαν, Βουτσιτρίν και

Πριστίαν. Ἀψιμαχίαι τινὲς ἐπισυμβαίνουσι μεταξὺ τῶν προελαυνόντων και τῶν τουρκικῶν φρουρῶν, ἀλλὰ δὲν ἀναστέλλουσι τὰς προελάσεις. Ὁ ἡγεμὸν Μιλάνος μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου αὐτοῦ στρατηγοῦ Ζάχ ἔχει τὸ στρατηγεῖον αὐτοῦ ἐν Ἀλεξινάτς.

Ἐν Ἀσίᾳ οἱ Ῥῶσοι ἐπωλεθθέντες τὴν ἐσχάτως ἐπικρατήσαν ἐυδίαν συνεκέντρωσαν πολλὰς δυνάμεις ἐν Δεβέμποῖν, προήλασαν δὲ και κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Τραπεζοῦντος παρὰ τὴν Βάθουρτ, ὅπου συνεκροτήθη μάχη, ἣς τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἠγγέλθη εἰσέτι. Ὡς ἐκ τούτου ἴσως και ὡς ἐκ τῆς ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἐλλείψεως εἰδήσεων παρὰ τοῦ Μουχτάρ πασσᾶ διεδόθησαν ἀπαίσιοι περὶ Ἐρζερούμ φήμαι, αἵτινες δὲν ἐπεκυρώθησαν εἰσέτι. Ἐβρέθη δὲ παρὰ τινος τουρκικῆς ἐφημερίδος ὅτι ὁ Μουχτάρ πασσᾶς ἀνακαλεῖται και ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ κούρδου Ἰσμαήλ Χακκῆ πασσᾶ, ἀλλὰ και τοῦτο δὲν ἐπεκυρώθη ἐπισήμως. Ὁ κανονιστολισμὸς τοῦ Βατοῦμ ἐξακολουθεῖ ὑπὸ τῶν Ῥωσσων, ὧν αἱ σφαῖραι προσβάλλουσιν ἤδη τὴν δευτέραν γραμμὴν τῶν ὄχυρωμάτων τῆς πόλεως και καταπίπτουσι και ἐντὸς αὐτῆς.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΙ ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.

Αὕτη ἡ φύσις και ὁ γεωγραφικὸς σχηματισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἔθηκε, δυνάμειθ εἰπεῖν, εἰς τοὺς λαοὺς τὸ μέγα και ἐπ' αἰῶνας ἤδη διαρκοῦν ἀνατολικὸν ζήτημα. Ὁ τὸν χάρτην τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου ὑπ' ὄψιν ἔχων βλέπει ἔνθεν μὲν τὴν μικρὰν και πτωχὴν εὐρωπαϊκὴν ἡμῶν ἡπειρον, ἣτις ἐν μόνον κλίμα γινώσκει, τὸ εὐκρατον, ἔνθεν δὲ τὸν βαρὺν και γῆινον ἐκείνον ὄγκον, ὅστις πρὸς μὲν βορρᾶν ὑπὸ πάγου καλύπτεται, πρὸς δὲ νότον ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταφλέγεται, τὸν ὄγκον λέγομεν τῆς Ἀσίας, οὗ ἡ Ἀφρικὴ φαίνεται οὕσα ἀπλή γεωλογικὴ προέκτασις. Ὁ ὄγκος οὗτος συμπίπτει, περισφίγγει, συνθλίβει τὴν μικρὰν ἡμῶν ἡπειρον οὐ μόνον φυσικῶς, ἀλλὰ και ἠθικῶς. Ὁ ὄγκος οὗτος ὁ ὑπὸ στεππῶν και ὄρεων διχτεμνόμενος, στεροῦμενος δὲ ἐσωτερικῶν θαλασσῶν, ὁ ὄγκος ὁ παγετώδης ἐκείνος και φλεγόμενος, τὰ τέκνα

αὐτοῦ ἐθίζει εἰς τὴν ἀπάρνησιν τοῦ ἐγὼ χάριν ἀνωτέρας τινὸς δυνάμεως θεῆς ἢ ἀνθρωπίνης, ἀπάρνησιν ἣτις ἐτεκνογόνησε τὸ δόγμα τῆς εἰμαρμένης, τὴν τυραννίαν, τὴν συγκέντρωσιν τῆς ὕλικῆς και ἠθικῆς ἐξουσίας εἰς χεῖρας ἐνὸς ἢ ὀλίγων και τὴν ὡς ἐκ ταύτης ἀγελαίαν και τυφλὴν ἐπιδρομὴν ὀλοκλήρων λαῶν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἡπειρον.

Ἐστερημένη τῶν παγετῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀποφύγουσι τὴν διάνοιαν, και τῶν φλογερῶν καυμάτων, ἀπερ ἀποναρκοῦσι τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, λιτὴ και πτωχὴ και ἀπαιτούσα ἐπίμονον ἐργασίαν ὅπως διαβρέψῃ τὰ τέκνα αὐτῆς, εὐκρατος τὸ κλίμα και διατεμνομένη πανταχοῦ ὑπὸ ἐσωτερικῶν θαλασσῶν και κόλπων, ἡ ἡμετέρα εὐρωπαϊκὴ ἡπειρος ταχέως ἐνέπνευσε εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς τὸ πνεῦμα τῆς χειραφετήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργείας φυσικῶς, διανοητικῶς και ἠθικῶς, πνεῦμα ὅπερ ἐγέννησεν ἐν Εὐρώπῃ τὰ μεγάλα αἰσθημάτα τῆς πατρίδος, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀμύνης και τὸν ἔρωτα τῆς ἀναπτύξεως και ἐξαπλώσεως τῆς ἐπιστήμης. Ἐντεῦθεν προέκυψεν αἰώνιος ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῆς ὕλικῆς και κτηνώδους ἐπιδρομῆς τῶν σπιρῶν, ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ τῆς Ἀσίας, και τῆς ἠθικῆς και διανοητικῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἰδεῶν, ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ τῆς Εὐρώπης. Ὁ αἰώνιος οὗτος ἀνταγωνισμὸς ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος.

Σήμερον διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης ἀνατολικὸν ζήτημα ἐστὶ τὸ τῶν εἰρηνικῶν ἢ ἐχθρικῶν σχέσεων τῶν δύο ἡπεύρων, ἣτοι τῆς πολιτικῆς ἀντισταθμίσεως τῶν δυνάμεων, τῆς τακτικῆς ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων και τῶν ἰδεῶν και τέλος τῆς ὑπεροχῆς, τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἐτέρας τῶν ἡπεύρων τούτων, ἢ τῆς ἐλευθερίας ἀνεξαρτησίας ἀμφοτέρων. Οὕτως ἔχον τὸ ζήτημα, ἐστὶν ἄρα πολιτικόν, ἐμπορικόν, διανοητικόν και ἠθικόν.

Κατὰ δεδομένης ὥρας τὸ ζήτημα ἐκρήγνυται μοιρῶν ἐπὶ ὠρισμένης χώρας, κατ' αὐτὸ τὸ σημεῖον τοῦ χωρισμοῦ και τῆς συναφείας τῶν δύο ἡπεύρων, και τῶν διαμριζήτουμένων χωρῶν και ὕδάτων τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἑλλησπόντου, τοῦ Βοσπόρου και τοῦ Εὐξείνου, ἐν οἷς πλείους ἐτι πολιτικαὶ θύελλαι ἐνσκήπτουσι και ναυμαχίαι συγκροτοῦνται, ἢ ὅσαι μυκῶνται φυσικῶς ἄελλαι και πνέουσιν ἄνεμοι.

Ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν ἤδη χρόνων ἡ ἐλ-

ληνοπελασγικὴ φυλὴ καταλαβοῦσα τὰς χώρας ταύτας και πρωτοστατήσαν ἐν τῇ χειραφετήσει τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος και τῆς ἐπιστήμης, κατ' ἀνάγκην ἐγένετο ὁ πρόσκοπος τῆς φεβερᾶς και αἰωνίου πάλης μεταξὺ Εὐρώπης και Ἀσίας. Χωρὶς νὰ προσδράμωμεν εἰς τοὺς προϊστορικοὺς ἐκείνους χρόνους, καθ' οὓς, ὡς λέγει ὁ γηραιὸς ἡμῶν ἱστορικὸς, «Περσῶν οἱ λόγιοι Φοινικᾶς φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους», ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις ἡ σύγκρουσις ἐγένετο τῶν Περσῶν ἐπιτεθέντων κατὰ τῶν ἐν τε τῇ ἀσιατικῇ και ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ ὄχθῃ τοῦ Αἰγαίου Ἑλλήνων. Ὑπὸ τὸν κολοσσόν τῆς περσικῆς ἰσχύος κατέπεσεν ἡ ἐλευθερία τῶν ἐλληνίδων τῆς Ἀσίας πόλεων, ἔπεσεν ἡ Μίλητος, ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἀπώκισθη πασσοδεὶ σχεδὸν ἡ Φώκαια εἰς Μασσαλίαν και νικηφόροι οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὴν Θράκην ἐπέδραμον, εἴτα και μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀττικῆς στρατὸν ἀπειροπληθὴ ἀπέβιθσαν. Ἐκεῖ, ἐν Μοραθῶνι, φεβερὰ ὑπῆρξεν ἡ σύρραξις μεταξὺ τῶν δύο ἡπεύρων, ἐκατέρας τηρούσης τὸν ἰδιόζοντα αὐτῆς χαρακτήρα. Ἐνθεν μὲν ἡ Ἀσία ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ ἀπειροπληθούς ἀλλὰ βρέως και δυσκινήτου παθητικοῦ στρατοῦ, βάρδοις ἐπὶ τὸν πόλεμον ἀγομένου, ἔνθεν δὲ ἡ Εὐρώπη ἦν ἐξεπροσώπων οἱ μυριοὶ ἐκείνοι Ἀθηναῖοι, οἱ τὴν ὀλιγότητα διὰ τῆς ὁμῆς και τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης ἀναπληροῦντες και βοῆ και δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους βαίνοντες. Ἡ σύρραξις ἔσωσε τὴν Εὐρώπην. Ἐξακισχίλιοι μόνον Πέρσαι, ἀλλὰ νεκροὶ οὗτοι, ἀπελείφθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Μοραθῶνος πρὸς μνημόσυνον αἰώνιον τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς νίκης. Κατησχυμένοι οἱ λοιποὶ ἐπανάκαμψαν εἰς Ἀσίαν και ἐπὶ δέκα ἔτη τὰ στήθη τῶν Σούσων, τῶν Ἐκβατάνων, τῆς Περσεπόλεως, τῆς Βαβυλώνας, παρασκευασθέντα εἰσέβηλαν εἰς ἑκατομμύρια ἀνδρῶν συμποσοῦμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἣτις θαρράλλῳ τῷ ποδὶ ἀνέμεινε τὴν προσβολήν. Ἡ ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας ἐξεδίωξε τὸν Ξέρξην, ἡ μεγάλη πεζομαχία τῶν Πλαταιῶν ἐξήλειψε τὰ τελευταία ἔγνη τῆς ἀσιατικῆς εἰς Εὐρώπην ἐπιδρομῆς, ἣτις ἀπαίσια ἔγνη τῆς διαβάσεως αὐτῆς ἀφῆκε τὴν στεῖρωσιν τῶν χειμάρρων, τὴν καταστροφὴν τῶν εὐφύρων πεδίων και τὴν ἀποτέρωσιν τῶν περιδύων Ἀθηνῶν. Δεκάς μόλις παρήλθεν ἐτῶν και ἡ Ἑλλάς ἀνέλαθεν, ἔβριψε δὲ τὸ βλέμμα ἐπὶ τὴν εὐ-

δομέναι 83 ᾠδαὶ ἀγνώστων ποιητῶν καὶ ἐποχῆς, Συνιστῶμεν τὴν θαυμαστὴν ταύτην συλλογὴν εἰς πολλοὺς τῶν καθ' ἡμᾶς ὑμνογράφων καὶ μεταφραστῶν, οἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην ν' ἀνεύρωσι νέας νομάς καὶ νέας πρὸς ἐύλευσιν δάσχη.

Ὁ κ. Neale ἐν τῷ προμνημονευθέντι αὐτοῦ μικρῷ τεύχει συνέλεξε πολλοὺς μαργαρίτας ἐκ τῶν πηγῶν αὐτῶν, οἵτινες ἐναπεταμειύθησαν ἤδη ἐν τοῖς προσευχηταρίοις, ἅτινά εἰσι γνωστὰ τοῖς φιλοκολούοις. Ὁ καρδινάλιος ὅμως Pitra νέαν ἤνοιξεν ἡμιᾶθικτον τῶς ἀποθίκτην, ἐξ ἧς πολλὰ ὠραία δύναται νὰ δανεισθῆ ἑπιθεξιάς τις στιχομυγίας.

Ἄδυνατοῦμεν νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὰς δεύσας πληροροφίας περὶ τῶν ποιητικῶν καὶ θεολογικῶν ἀρετῶν τῆς ἀρχαίας ταύτης χριστιανικῆς ποιήσεως. Τὰ ποιήματα ταυτά εἰσι, ὡς ἐφθημεν εἰπόντες, λίαν βαττολόγια καὶ ταυτολόγια, βροίθουσιν ὅμως καλλονῶν καὶ ποικιλίας. Ἀληθές ἐστὶ ἄνευ ὀρίου μεταποιεῖσθαι τὴν ἀπλῆν παρὰ τῶν Γραφῶν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων εἰς στιχομυγίαν, κατορθοῦσιν ὅμως τοῦτο ἄνευ ματαίας προσποιήσεως καὶ ἐν γένει μετὰ μετριοπαθοῦς αἰσθημάτων καὶ λόγου. Ὅσον ἐπιτρέπει ἡμῶν ἐπιτροχάδην ἔρευναν, ἀποφαινόμεθα ὅτι τὸ κατατετμημένον ποίημα εἰς τὸν Δάξαρρον τοῦ Κυριακοῦ, ἀρχαιοτέρου τοῦ Ῥωμανοῦ συγγραφέως, ἐστὶ τὸ εὐφύστερον καὶ μᾶλλον πρωτότυπον τῶν τῆς συλλογῆς. Ἀναφέρομεν ἓνα μόνον στίχον τοῦ ἀληθῶς ὠραίου ὕμνου εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀναστασίαν ἀγνώστου συγγραφέως· διότι οὐ μόνον ἐστὶν καλὸν δεῖγμα προσοφθίας, ὡς ἐκ τοῦ τόνου καταφανήσεται, ἥτις σχετικῶς ἐστὶ σπανία, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὁμοιοκατάληκτον.

Τύραννοι	ἄγγελοι
μετὰ βασιάνων	μετὰ βραβείων
πληροφοροῦσιν	δορυφοροῦσιν.

Ὁ καρδινάλιος Pitra τὰς τελευταίας λέξεις μεταφράζει *Angeli cum palmis agunt satellites*. Καθ' ἡμᾶς τὸ ἡμιστίχον τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἧς ὁ ποιητὴς κατὰ νοῦν εἶχε τὴν ὑψηλὴν φράσιν τὴν ἐν τῷ χειρῶνικῷ ὕμνῳ· ταῖς ἀγγελικαῖς ἀσράτως δορυφορούμενον τάξεσιν, ἧς ἡ ἔννοιά ἐστιν αὕτη: Ὡς ὁ αὐτοκράτωρ δορυφορεῖται ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων αὐτοῦ, οὕτως ἡ ἀόρατος Θεία Παρουσία δορυφορεῖται ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὴν ἀγγέλων. Ἡ ἀρχὴ τῆς ιδέας ταύτης ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν γνωστότατα ἀνάλογα χωρία τοῦ Παλτιῆρος. Ὁ κ. Edwin Freshfield ἐν τῇ σοφωτάτῃ αὐτοῦ διατριβῇ περὶ τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν, ἧτις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ πρὸ ὀλίγου ἐκδοθέντι τεύχει

τοῦ *Archæologia* φρονεῖ, ὅτι ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ τῷ παρακελεύσματι παρουσιάσατε ὅπλα, ἡ ἑτέρα ὅμως τῶν ἐξηγήσεών ἐστι τοῦλάχιστον ποιητικωτέρα.

Καταστρέφοντες τὸν λόγον εὐχριστοῦμεν τῷ πολυμαθεστάτῳ ἀνδρὶ ἐπὶ τῷ σοφῷ καὶ ἐπαγωγῷ τούτῳ τεύχει. Ὁ καρδινάλιος Πίτρας μετέφρασε λατινιστὶ πάντας τοὺς ἑλληνιστὶ ἐκδοθέντας ὑπ' αὐτοῦ ὕμνους. Ἐκτὸς τῶν πολλῶν καὶ ἀξιολόγων σημειώσεων αὐτοῦ, παρέβαλε μετὰ κρίσεως τὰ πολυτίμα χειρόγραφα, ἐξ ὧν ἤρυσθη τὸ κείμενον τῶν ἀρχαίων ὕμνων, οἷς τὸ πρῶτον προσέφερεν ἐντύπως τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ. Ἐν παραρτήματι προσέθηκε πανομοιότυπα σελίδων τῶν δύο χειρογράφων, οἷς ἐχρήσατο. Τὸ ἐν τούτων εὐρίσκειται ἐν τῇ Κορσινίῳ βιβλιοθήκῃ, τὸ δὲ δεύτερον ἐν τῇ τοῦ Ταυρίνου. Πολυτιμότερον τούτου χειρόγραφον Τροπολογίου ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ τῆς Μόσχας βιβλιοθήκῃ κατὰ τὴν ἐν Ῥωσσίᾳ διακομὴν αὐτοῦ, ὅπερ πρῶτον παρεκίνησε τὸν καρδινάλιον νὰ συλλέξῃ καὶ ἐκδώσῃ τὰ πονήματα τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τῆς λοιπῆς ἐναρμονίου χορείας τῶν μελωδῶν. Προσθῶμεν ὅτι χρησιμότητος τοῖς λεξικογράφοις συνέταξε πίνακας ἀσυνήθων ἑλληνικῶν λέξεων, ὧν πολλὰ δὲν ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε λεξικοσγίοις τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ. Ἐλπίσωμεν δ' ὅτι προσεχῶς θέλομεν εὐφροσύνως ἀποδεχθῆ ἄγγελίαν ἐκδόσεως καὶ ἄλλου τεύχους τῶν Ἀναλέκτων τοῦ καρδινάλιου Πίτρας.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑ.

ΠΡΩΤΗ ΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.— Ἐπὶ μυρίων κατοίκων ἐκπαιδεύονται ἐν τοῖς προκαταρκτικῶς σχολείοις 2,600 ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ συμπολιτείᾳ, 1540 ἐν Γερμανίᾳ, 1140 ἐν Βελγίῳ, 990 ἐν Γαλλίᾳ, 910 ἐν Ὀλλανδίᾳ, 890 ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ, 800 ἐν Ἀγγλίᾳ, 700 ἐν Ἰταλίᾳ, 500 ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ 150 ἐν Ῥωσσίᾳ.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ.— Ἡ μεγίστη ἔκτασις τῶν σιδηροδρόμων ὑπάρχει ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ συμπολιτείᾳ, ἧς αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ κατέχουσιν ἔκτασιν 120,000 τετραγ. χιλιαμέτρων· αἱ τῆς Γερμανίας κατέχουσιν ἔκτασιν 28,000 τετραγ. χιλιαμέτρων· αἱ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας 27,000, αἱ τῆς Γαλλίας 21,751, αἱ τῆς Αὐστρίας 16,238, αἱ τῆς Ῥωσσίας 15,900, αἱ τῆς Ἰταλίας 7,700, αἱ τῆς Ἰσπανίας 5,900 καὶ αἱ τοῦ Βελγίου 3,500.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ καὶ Σ²⁵.